

درست، غلط یا متفاوت؟

ترم ۳: شناخت اجتماعی - مهارت آگاهی اجتماعی (CASEL) - گروه سنی ۶ تا ۹

کفنگو - قصه خوانی - کاربری

⌚ حدود ۲۵ تا ۵۵ دقیقه

هدف جلسه

آشنایی نخستین کودک با مهارت دیدن موضوع از زاویه‌ی نگاه دیگری (دیدگاه‌گیری). در پایان این جلسه کودک تمرین می‌کند که هر رفتار را پیش از قضاوت «درست» یا «غلط»، یک‌بار از منظر آن شخص دیگر هم ببیند و بفهمد گاهی دو نفر هر دو نیت خوبی دارند و فقط «متفاوت» فکر می‌کنند. این پایه‌ای برای کاهش قضاوت شتاب‌زده و رشد آگاهی اجتماعی است.

روند در یک نگاه: گفت‌وگوی آغازین درباره‌ی «نگاه متفاوت» ← قصه‌ی خرس و حیوانات جنگل و انتخاب «درست/غلط/متفاوت» برای هر صحنه ← جمع‌بندی کوتاه با دست سه‌حالتی.

مواد مورد نیاز

- کاربرگی «درست، غلط یا متفاوت؟» (تصویر خرس و حیوانات جنگل) برای هر کودک یا یک نسخه‌ی بزرگ برای نمایش
- مداد رنگی یا ماژیک
- یک عروسک خرس یا تصویر بزرگ خرس برای جان‌بخشی به قصه (در صورت امکان)
- تخته یا کاغذ بزرگ برای نوشتن سه واژه‌ی «درست / غلط / متفاوت»

۱ گفت‌وگوی آغازین — همه مثل هم فکر می‌کنیم؟

آنچه می‌گویید:

بچه‌ها، به سؤال: وقتی به نفر به کاری می‌کنه که ما دوستش نداریم، یعنی حتماً اون آدم بده؟ یا شاید اون از به جای دیگه به ماجرا نگاه می‌کنه؟ مثلاً یکی بستنی شکلاتی دوست داره، یکی توت‌فرنگی — کدومشون درسته؟

پاسخ‌های احتمالی: «هیچ‌کدوم غلط نیست»، «هر کسی به چیزی دوست داره»، «فرق دارن»...

نشان دهید که گاهی پاسخ نه «درست» است نه «غلط»، بلکه فقط «متفاوت». سه واژه را روی تخته بنویسید: درست / غلط / متفاوت و معنای ساده‌شان را با مثال بگویید.

گذار به قصه:

حالا می‌خوایم قصه‌ی به خرس رو بشنویم. توی هر تیکه‌ی قصه، شما قاضی می‌شید: فکر خرس درسته، غلطه، یا فقط متفاوت؟

لوازم: کاربرگِ خرس و حیوانات جنگل، مداد رنگی، عروسک یا تصویر خرس.

۱. کاربرگِ خرس را نشان دهید (یا نسخه‌ی هر کودک را جلوی بگذارید). صحنه‌به‌صحنه پیش بروید: «خرس فکر می‌کنه که...» و «حیوون جنگل فکر می‌کنه که...».
۲. در هر صحنه از بچه‌ها بپرسید: خرس داره کمک می‌کنه یا اذیت می‌کنه؟ خرس و حیوون جنگل مثل هم فکر می‌کنند یا متفاوت؟
۳. هر کودک برای آن صحنه یکی از سه گزینه‌ی «درست / غلط / متفاوت» را انتخاب و علامت می‌زند.

آنچه می‌گویید (پرسش کلیدی کاربرگ):

آیا خرس درست می‌گه یا حیوون جنگل؟ یا هر کدومشون از دیدگاه خودش داره سعی می‌کنه به کار خوب انجام بده و فقط دیدگاه‌هاشون متفاوت؟

پاسخ‌های احتمالی: «جفتشون می‌خواستن کمک کنن»، «خرس بد نبود، فقط جور دیگه فکر می‌کرد»...

عجله نکنید پاسخ «درست» را بدهید. بگذارید بچه‌ها مخالف هم باشند؛ همین اختلاف بی‌خطر، خودش درس است: «ببینید، الان خود ما هم درباره‌ی خرس متفاوت فکر می‌کنیم!»

۱. یک قاعده‌ی ساده برای دست بسازید: یک انگشت بالا = «درست»، انگشت پایین = «غلط»، دست به پهلو/افقی = «متفاوت».

آنچه می‌گویید:

از این به بعد هر وقت کسی به کاری کرد که ارزش خوشمون نبود، قبل از اینکه بگیم «غلط»، به نفس کوچیک می‌کشیم و از خودمون می‌پرسیم: نکنه فقط «متفاوت»؟ نکنه اونم داره از نگاه خودش به کار خوب می‌کنه؟

۲. کلاس را با یک تمرین کوتاه ببندید: یک موقعیت ساده بگویید و بچه‌ها با دستشان «درست/غلط/متفاوت» نشان دهند؛ هر کودک را برای فکر مستقلش تحسین کنید.

راهنمای تسهیل‌گری

پیش از کلاس: کاربرگِ خرس را از قبل برای هر کودک چاپ کنید یا یک نسخه‌ی بزرگ برای نمایش آماده کنید؛ سه واژه‌ی «درست/غلط/متفاوت» را پیش از کلاس روی تخته بنویسید و یک مثال ساده‌ی روزمره برای هرکدام آماده داشته باشید.

در لحظه‌ی اوج هیجان: اگر سر «درست بودن» یک صحنه بین دو کودک مشاجره بالا گرفت و یکی پیروزمندانه دیگری را «اشتباه» خواند: هم‌سطح بنشینید، هر دو نظر را با احترام بازگو کنید و خود همان لحظه را به درس تبدیل کنید — «دیدید؟ هر دوتون از به زاویه دارید نگاه می‌کنید؛ این یعنی متفاوت، نه غلط.»

زبان پیشنهادی: به جای «اشتباه» یا «غلط فکر می‌کنی»، بگویید «تو از این زاویه می‌بینی، دوست از به زاویه‌ی دیگه.» واژه‌ی «متفاوت» را زیاد و با لحن مثبت تکرار کنید تا برای کودک معنای ارزشمند پیدا کند.

تفاوت‌های سنی: این جلسه منبع کوتاهی دارد؛ آن را کوتاه و سبک نگه دارید. برای ۶ساله‌ها فقط دو سه صحنه‌ی قصه کافی است و انتخاب را شفاهی بگیرید؛ برای ۸-۹ساله‌ها بپرسید «خرس می‌تونست چی کار می‌کرد که حیوون جنگل حس بهتری داشته باشه؟».

نشانه‌های نیاز به پیگیری: اگر کودکی همه‌چیز را قاطعانه «غلط» می‌بیند و هیچ زاویه‌ی دیگری را نمی‌پذیرد، یا برای هر تفاوت ناراحت و عصبانی می‌شود، یادداشت کنید و با مهربانی با خانواده در میان بگذارید؛ تمرین دیدگاه‌گیری برای این کودک به زمان بیشتری نیاز دارد.

بل خانه: از والدین بخواهید این هفته یک‌بار سر یک اختلاف کوچکی خانوادگی از کودک بپرسند «به نظرت اون یکی چرا این‌طوری فکر می‌کنه؟» تا تمرین دیدن نگاه دیگری ادامه پیدا کند.

نشانه‌ی موفقیت: کودک دست‌کم یک‌بار خودش بگوید «این غلط نیست، فقط متفاوت» — نه اینکه با همه‌ی صحنه‌ها موافق باشد.

یادداشت مربی

این جلسه از همه کوتاه‌تر است و منبع نازکی دارد؛ هدفش کاشتن یک بذر است، نه نتیجه‌ی کامل. خود شما الگوی دیدگاه‌گیری باشید؛ وقتی دو کودک مخالف هم اند، به جای دوری، کنجکاوی نشان دهید. همین که کودک یاد بگیرد قبل از قضاوت یک لحظه مکث کند، این جلسه به هدفش رسیده است.